

فشار آمریکا برای اعمال مکانیسم ماشه ازسوی شورای امنیت هم رد شد، تحولات جدید چگونه خواهد بود؟

آغاز مذاکره با شرق؛ امضا پس از ۱۸ اکتبر

دیگر آنچه مشخص و انکارناپذیر است این است که راه حل همه مسائل و مشکلاتی که اکنون ایران با آنها دست به گریبان است از داخل نشأت می گیرد و تغییر و تحولات از مدیایی در داخل کشور است که به سمت سیاست خارجی و روابط بین الملل ما می رود و برای مثال می تواند گره گشای اقتصاد داخلی و تجارت خارجی ما هم باشد. اگر فرض کنیم دولت دل به تغییرات سیاسی در ایالات متحده نیسته باشد و ایضا اراده ای برای تغییر و تحول در کوتاه مدت داشته باشد، اکنون گزینه هایی هستند که اگر آنها را مدنظر قرار دهد، می تواند حتی در کوتاه مدت به مدیریت فضا پرداخته و از این بی عملی و بعضا اقداماتی که برخی دیگر از اقدامات را خنثی می کند، دست بردارد. اولاً همه ایران باید پیغام هایی قابل فهم و دقیق به کشورهای خارجی ارسال کند، مبنی بر اینکه توان مدیریت داخلی خود را دارد؛ پیام هایی که هم حساب کار را به دست آمریکایی ها و متحدانش بدهد و هم اینکه هم راهان ایران اعم از چین و روسیه و دیگر همسایگان را امیدوار به ارتباط موثر نگاه دارد. این هم براساس همان ایده ای که می گوید حکمرانی چیزی نیست جز تصویر آینده و فروش آن به امروز حاصل شده و مبنای علمی و تجربی دارد که بعید است در سطوح مدیران ارشد کشور کسی از آن بی اطلاع باشد. شاید پرسید در چنین فضایی آیا اساساً امکان چنین کاری هست یا خیر و اگر دولت می خواست یامی توانست چنین کاری کند، چرا در هفت سال گذشته انجام نداده است؟ پاسخ اینجاست که اولاً دولت با همان پیش فرض هایی که چند سطر بالا گفته شد باید به میدان بیاید، ثانیاً باید وحدت رویه و عملی در میان نهادهای مختلف برای کمک به دولت صورت پذیرد و ثالثاً به ایده ها و پیشنهاد های کارشناسان توجه جدی شود. به عنوان مثال، کارشناسان اقتصادی می گویند اکنون زمان عرضه دارایی مالی است و علاوه بر آن به صورت همزمان باید سیاست پولی انقباضی آنچنان در کشور درپیش گرفته شود که کل نقدینگی را هدف بگیرد. برای عرضه دارایی مالی همین کارشناسان عرضه اعیان

بگویم و نمی توانیم چشم پوشی کنیم که مساله سیاسی در این خصوص و آنچه در شورای امنیت سازمان ملل اتفاق افتاده دارای اهمیت است، اما با توجه به واقعیات میدانی به ناچار باید این مساله را هم مدنظر داشته باشیم که آمریکا به خاطر تسلطی که در بازارهای بین المللی و در مسیر نقل و انتقالات پولی دارد و همچنین به خاطر اینکه توانسته در منطقه و در بسیاری از کشورهای جهان نفوذ امنیتی قابل توجهی ایجاد کند، میدان تجارت و اقتصاد را متفاوت از اظهار نظر و کنش های سیاسی کرده است. برخلاف عرصه سیاست که اروپایی ها باینیه می دهند و ایستادگی می کنند، در اینجا مجموعه ها و شرکت های مختلف اقتصادی تابع قوانینی هستند که قدری آمریکا ایجاد کرده و اگر برخلاف آن رفتار کنند، عواقبی گریبانگیرشان خواهد شد. به صراحت اینکه عرصه تجارت خارجی ایران همچون گذشته، اعم از تجارت اورانیوم غنی شده و دیگر مواد هسته ای و تکنولوژی های مربوط به این حوزه، تجارت نفت و مشتقات آن و انواع و اقسام کالاهای تجاری دیگر با محدودیت های زیادی مواجه است و به این سادگی ها هم مرتفع نخواهد شد.

نکته آخر در این خصوص هم اینکه با توجه به اظهارات شنبه شب محمد جواد ظریف، وزیر امور خارجه و حسین سلامی، فرمانده کل سپاه پاسداران که هر دو در صدا و سیما حضور یافته بودند و با مردم گفت و گومی کردند، احتمال توسعه تلاش های آمریکا برای افزودن فشار به ایران به خصوص در حوزه اقتصادی وجود دارد و از این رو هم برای کوتا آمدت و هم برای بلند مدت باید تدبیری برای مدیریت فضای کنونی و مواجهه با ایالات متحده اندیشیده شود.

چه باید بکنیم؟

همچنان که در بالا توضیح دادیم، مزیت سیاسی در چالش کنونی با آمریکا به رغم اینکه ارزشمند است، آنچنان که برخی انتظار دارند یا به اشتباه درباره آن غلومی کنند، باعث نخواهد شد مشکل اصلی و فوری کشور یعنی مساله اقتصاد مرتفع شود. از طرف

از دیروز و با پافشاری ایالات متحده بر یک روند غیر حقوقی و غیر قانونی مکانیسم ماشه از دید و نظر کاخ سفید فعال شده و مطابق آن تحریم های لغوشده در ۶ قطعنامه پیشین سازمان ملل احیا شده اند. این در حالی است که از یک سو اعضای حاضر در توافق هسته ای اعم از چین، روسیه و کشورهای اروپایی صراحتاً اعلام کردند آمریکا بایا همانک استفاده از مکانیسم ماشه را نداشته و اقدام اخیرشان فاقد اثر حقوقی و قانونی است و ازسوی دیگر اعضای شورای امنیت، رئیس موقت آن، به اضافه آنتونیو گوترش دبیرکل سازمان ملل توضیح دادند که تفسیر و تعبیرشان از آنچه در برجام و قطعنامه ۲۲۳۱ آمده، متفاوت از مسیر ایالات متحده است و لذا نمی توانند مطابق آنچه واشنگتن می خواهد رفتار کنند؛ از این رو هم در شورای امنیت نه تنها کمیته ناظر و دیگر سازوکارهای اجرایی قطعنامه های قبلی ایجاد نشده، بلکه حتی درخواست آمریکایی برای فعال سازی مکانیسم ماشه در دستور کار جلسات این شورا قرار نگرفته است. در این باره صرف نظر از مساله حقوقی-تاریخی که آن را هر ساله دیگری مستثنی می کند، وضعیت کنونی از دو منظر قابل تحلیل و ارزیابی است؛ اول بعد سیاسی و دوم بعد اقتصادی. از منظر سیاسی، در خصوص چالشی که امروز میان تهران و واشنگتن وجود دارد، باید گفت شرایط کنونی متفاوت از هر زمان دیگری است و برای مثال برخلاف دوره تحریمی سالهای ۹۰ و ۹۱ اکنون ایالات متحده برای فشار به ایران تنهات و علاوه بر اینکه چین و روسیه از اقدام آنها حمایت نمی کنند، اروپایی ها هم می گویند تحریمی احیا نشده و اتفاقی نیفتاده است. این وضعیت می تواند در آینده ای که البته نزدیک نیست، در مباحثات سیاسی بین المللی و در چالش های موجود در نهادهای بین المللی از جمله سازمان ملل، آژانس بین المللی انرژی اتمی و دیوان لاهه بعدها مبنای قضاوت قرار گیرد.

عرصه اقتصاد متفاوت از میدان سیاست

از منظر اقتصادی اما ما چرا کاملاً متفاوت است، هر چند باید

ابوالفضل عمویی، سخنگوی کمیسیون امنیت ملی مجلس شورای اسلامی در گفت و گو با «فرهیختگان» با اشاره به مخالفت کشورهای اروپایی و روسیه و چین با آمریکا برای تمدید تحریم های غیر قانونی، به بررسی وضع موجود در فضای عملیاتی و میدانی و حمایت از ایران پرداخت. عمویی بایان اینکه اقدامی که ایالات متحده علیه کشورمان صورت داده است و جاهت قانونی و مشروعیت لازم برای پیگیری ندارد، اظهار داشت: «این موضوع فقط موضع جمهوری اسلامی نیست بلکه اعضای شورای امنیت نیز در مواقع مختلف بر بی مبنا بودن خواسته آمریکا تاکید کرده اند.»

اقدام آمریکا برای تمدید تحریم ها مبتنی بر جنگ روایت هاست

سخنگوی کمیسیون امنیت ملی مجلس تاکید کرد: «اقدام آمریکا در این زمینه جنگ روایت هاست، چرا که آنها تلاش دارند روایت یگانه ای را مبتنی بر یک سو برداشت حقوقی پیگیری و تثبیت کنند»

وی ادامه داد: ما در مقابل روایت عمومی تر و اکثریتی داریم که بیشتر کشورها معتقدند چون آمریکا از برجام خارج شده و تعهدات خود را انجام نداده است، پس ظرفیت استفاده از مکانیسم حل

نصرت الله تاجیک سفیر اسبق جمهوری اسلامی ایران در اردن و کارشناس مسائل منطقه و بین الملل به تشریح و بررسی شرایط جدید ذیل مکانیسم ماشه و موضع طرفین برجام پرداخت که در ادامه از نگاه تان می گذرد.

ارزیابی شما از اتفاقات اخیر پیرامون مکانیسم ماشه چیست؟ ظاهراً قرار است آمریکا به صورت سیاسی و یک جانبه تحریم های تسلیحاتی ایران را بازگرداند، هر چند شورای امنیت اعلام کرده است این کار حقوقی و قانونی نیست، سه کشور اروپایی نیز علماً مخالفت کردند. این امر در فضای واقعی و اقتصادی چقدر به نفع ایران است؟ تیم ترامپ تا کنون نتوانسته است جامعه بین المللی را درباره دو قضیه قانع کند، اشتباه ترامپ ایسن بود که گفت ما عضو مشارکت کنند در قطعنامه ۲۲۳۱ هستیم که جامعه بین المللی این را نپذیرفته است، به دلیل اینکه گفتند قطعنامه ۲۲۳۱ مشروعیت خود را از برجام می گیرد و وقتی از برجام خارج شدید یعنی عضوان نیستید.

آمریکا نمی تواند از نظر حقوقی مکانیسم ماشه را فعال کند

بنابر این آمریکا نه از نظر حقوقی می تواند مکانیسم ماشه را فعال کند و نه می تواند تحریم های تسلیحاتی ایران را که طبق قطعنامه ۲۲۳۱ در اکتبر خاتمه می یابد، برقرار نگه دارد.

پعیون زمان خروج از برجام مدعی بود قصد استفاده از مکانیسم ماشه را نداریم

از نظر حقوقی این امکان برای آمریکا وجود ندارد. ترامپ با یک شعیده بازی و اقدام بی ربط خود را در یک موقعیت آسیب پذیر قرار داده است؛ البته وقتی ترامپ از برجام خارج شد مقامات آمریکایی از جمله پمپئو و بولتون با برابان هوک گفتند قصد استفاده از مکانیسم ماشه را نداریم.

سخنگوی کمیسیون امنیت ملی مجلس شورای اسلامی در گفت و گو با «فرهیختگان»:

برای خرید و فروش تسلیحات با برخی کشورها گفت و گو کرده ایم

سال محدودیت های تسلیحاتی جمهوری اسلامی ایران باید برداشته شده و در واقع ایران باید بتواند به راحتی به بازار سلاح های متعارف جهانی دسترسی داشته باشد.

سخنگوی کمیسیون امنیت ملی مجلس شورای اسلامی بابیان اینکه یکی از چارچوب هایی که می توان نشان داد کدام یک از روایت ها معتبرتر است، اقدام عملی و وجود نمونه هایی از تجارت خارجی در این حوزه است، گفت: «این قضیه برای ایران موثر خواهد بود.»

مطالبه ایران از کشورهای همسور در برجام فراهم کردن دسترسی به بازارهای تسلیحاتی است

عمویی گفت: «ایران این نکته را در موارد مختلف دنبال خواهد کرد و از این رویکی از مطالبات ایران از کشورهایی که در این زمینه با موضع جمهوری اسلامی همراهی داشته اند، فراهم کردن دسترسی ایران به بازارهای تسلیحاتی متعارف در حوزه

جایگاه او موثر خواهد بود، از این رو با توجه به اینکه اکثریت کشورها در شورای امنیت از موضع ایران حمایت می کنند، از این جهت موقعیت جمهوری اسلامی برتر است.» وی در ادامه این گفت و گو یکی از موضوعاتی را که می تواند در جنگ روایت مبنای باشد، «حوزه عمل» عنوان کرد و گفت: «این موضوع نشان می دهد روایت چه کسی موثر است.»

ایران باید بتواند به راحتی به بازار اسلح های متعارف جهانی دسترسی داشته باشد

عمویی اظهار داشت: «یکی از آثار عملی بازگشت تحریم ها و اختلافاتی که منجر به ادعای آمریکا شد این بود که براساس قطعنامه ۲۲۳۱ پس از پنج

صادرات و واردات را نسبت به آن تنظیم کنیم. در این خصوص هم شاید پرسید چه تضمینی برای ورود چینی ها به همکاری راهبردی با ایران وجود دارد؟ پاسخ دشوار نیست، چینی ها می دانند ضربه به ایران، ضربه به امنیت در مرزهای غربی چین است و اگر وارد یک همکاری راهبردی نشوند، معلوم نیست خواب آمریکایی ها برای یکن چه زمانی تعبیر شود. سهواً تمرکز بر کشورهای همسایه است. ایران باید با فوریت نسبت به ایجاد شبکه ای برای تسویه مالی در کشورهای هم مرز اعم از پاکستان، افغانستان، ترکمنستان، آذربایجان، عراق و ترکیه اقدام کرده و تلاش کند در فضای نیمه رسمی و نقاطی متفاوت از ساختارهایی مانند بانک، پرداخت های خود را مدیریت کند. این مسیر البته با دشواری هایی همراه است، اما با توجه به تاثیر عمیقی که اکنون ایران بر همسایگان خود دارد، شدنی است و نتیجه آن هم بسیار قابل توجه خواهد بود. چهارم همکاری تگاتنگ اقتصادی و تجاری با روسیه است؛ مسیری که زیرساخت های آن فراهم است و تجربه چندماهه و چندسال اخیر هم نشان داده که تمایل مناسبی در طرف خارجی یعنی مسکو برای افزایش این همکاری ها وجود دارد. ظرفیت تامین کالا از روسیه از قضا از آن مسیرهایی است که برخلاف تصور برخی به هیچ عنوان محدودیت های معمول را ندارد و از امکان توسعه و گسترش بالایی نیز برخوردار است. به گفته وی درخواست مجلس از دولت این است که این موضوع را به جدیت پیگیری کرده و نمونه هایی از انجام این تجارت را به خانه ملت معرفی کند.

خرید و فروش است، «وی ادامه داد: بنابراین این قضیه حتما در تثبیت روایت ایرانی از فضا و لغو تحریم های تسلیحاتی و حقانیت کشورمان موثر خواهد بود.»

این ایران است که اعلام می کند نیاز به چه نوع تسلیحاتی و از چه کشوری دارد

عمویی درباره این سوال که کشورهای مخالف و آمریکا در عرصه عملیاتی و اقتصادی چقدر با ایران همراهی خواهند کرد، گفت: «نوع تجارت حوزه نظامی ما مبتنی بر نیازهای ماست و ما باید اعلام کنیم که نیاز به چه نوع تسلیحاتی از چه کشوری داریم و در مقابل آمادگی فروش چه تسلیحات متعارفی را به چه کشور هایی داریم، هر چند همه چیز صرفاً در حوزه میدانی نیست.»

سخنگوی کمیسیون امنیت ملی مجلس تصریح کرد: «تاجایی که بنده اطلاع دارم در این زمینه گفت و گو هایی با برخی کشورها صورت گرفته و این نشان می دهد که کشورها و جاهتی برای ادعای آمریکایی ها قائل نیستند و از این روز میهن گفت و گو ها برای این موضوع فراهم است.» به گفته وی درخواست مجلس از دولت این است که این موضوع را به جدیت پیگیری کرده و نمونه هایی از انجام این تجارت را به خانه ملت معرفی کند.

تا شاید ایران عکس العملی انجام دهد یا یک اقدام تند بتواند در زمین ترامپ بازی کند.

ایران به دلیل انزوای آمریکا در خروج از برجام در یارگیری بین المللی دست برتر را دارد

بنابراین باید دقت کنیم که این تحریم ها از آن جهت که ایران خوشبختانه استراتژی خوبی داشت و اجازه نداد آمریکا از انزوای ناشی از خروج از برجام خارج شود و همیمانان ما را پشت سر خود ببرد، سبب شده است که در یارگیری بین المللی دست برتر را داشته باشد. با این اوصاف نباید اجازه دهیم آمریکا از انزوای خود خارج شود و همیمانان ما را به سمت خود ببرد.

برای این کار ایران باید چه اقداماتی انجام دهد؟ ما باید تعامل خود را با کشورها مثبت کنیم؛ به طور مثال اقدام به موقع مادر کار با آژانس بین المللی انرژی اتمی مطلوب بود و توانست قسمتی از تبلیغات ترامپ را خنثی کند. از این به بعد باید همین رفتارها را دنبال کنیم و هدف این باشد که در یارگیری بین المللی ترامپ را با جلو نیفتد چرا که در حال حاضر از ترامپ جلو هستیم.

بازار ۸۰ میلیونی در مجموع کشو رهای حاشیه خلیج فارس و جود ندارد

از سویی دیگر ما باید بیشتر به سمت همکاری های اقتصادی برویم؛ یعنی دنیا، دنیای اقتصاد است و اقتصاد حرف اول را در دنیا می زند، لذا باید تلاش کنیم کشورها و شرکت های بین المللی بنبوغی از بازار ایران نفغ ببند. در این زمینه باید تلاش شود سرمایه گذاری ها افزایش یابد چرا که بازار ایران بازار بزرگ و پویایی است. بازار ۸۰ میلیونی در مجموع کشورهای حاشیه جنوبی خلیج فارس وجود ندارد. بنابراین ما می توانیم روشی را به کار گیریم که با شرکت های بین المللی همکاری مفید و بهتری داشته باشیم.